

Dante Gabriel ROSSETTI, “El fossar de l’hort” (*The Orchard Pit*)

Traducido por Maria Àngela Cerdà i Surroca
Barcelona

BREVE NOTA SOBRE EL AUTOR

Dante Gabriel Rossetti, nacido en Londres en 1828 y fallecido en Birchington-on-Sea en 1882, aparece como prototipo de artista-poeta. Fundó, junto con John E. Millais y William H. Hunt, en Londres, el año 1848, la “Pre-Raphaelite Brotherhood”, una cofradía con el objetivo primordial de reunir todas las artes y la artesanía. Rossetti que tradujo al inglés *Vita Nuova*, de Dante, y poetas de su Círculo, escribió poemas, baladas, el libro *The House of Life - A Sonnet Sequence*; además, en prosa poética, relatos de inspiración medieval, fantásticos y algo esotéricos: en la revista *The Germ*, en 1850, “Hand and Soul”; años más tarde, en 1869, publicó “The Orchard Pit”, que inicialmente había constituido un proyecto para un conjunto de cuadros y versos –algo frecuente en este pintor-poeta– que quedó incompleto. Así, en el imaginario de Rossetti, la mujer que en “Hand and Soul” se revela como la imagen de su propia alma y le salva, en “The Orchard Pit” se convierte en una *Belle Dame sans Merci*, que le atrae fatalmente hacia la muerte. En resumen: Beatrice y anti-Beatrice, como polarización significativa de sus creaciones artístico-literarias. Tales conceptos antagónicos, propios del romanticismo victoriano, definen las obras de Dante Gabriel Rossetti, que influirían positivamente en el simbolismo y modernismo occidentales.

Els homes em diuen que el son té molts somnis; pero tota la meva vida he somniat un sol somni.

Veig una fondalada els costats de la qual s’enfilen en pendent des del profund llit d’un corrent eixut, i cada pendent cobert de pomeres salvatges. A l’arbre més gran, a l’enforcadura d’on parteix el brançam, una bella dona rossa canta dempeus, amb l’un braç estirat al llarg d’una branca de l’arbre, i amb l’altre oferint una brillant poma roja, com a algú que descendís pel pendent. A sota els seus peus els arbres creixen més i més embrollats, i s’escampen des de tots dos costats al llarg del profund fossar més avall: i el fossar és ple dels cadàvers d’homes.

Jeuen amuntegats dessota el paravent de branques, amb llurs pomes mossegades a les mans; i alguns ja no són més que antics ossos ara, i alguns semblen morts tot just ahir. Ella està dempeus més amunt d'ells a la fondalada, i sempre canta, i encara ofereix la poma.

El lloc d'aquest somni no m'és pas estrany. Conec la fondalada, i des de la infantesa l'he coneguda, i he sentit molts relats sobre aquells qui hi han mort per l'embruixament de la Sirena.

Ara passo sovint per aquí i hi miro igual com qui mira el lloc destinat a la seva tomba. No hi veig res, però sé que això significa mort per a mi. Les pomeres són com altres, i hi tinc associats records de la infantesa, malgrat que em varen ensenyar a esquivar aquest lloc.

Cap home no veu la dona sinó una vegada, i després no n'hi ha cap més; i ningú tampoc torna a veure aquell home.

Un dia, tot caçant, els meus gossos perseguiren el cérvol fins a la clotada i la bèstia s'escapà i s'ajagué sota aquell arbre, però els gossos no s'hi varen pas atansar. I quan jo m'hi vaig acostar, em mirà als ulls com dient "Aquí moriràs, i aquí tu vols matar?" I els seus ulls semblaven els ulls de la meva ànima, i jo vaig fer marxar els gossos, que s'alegraren de seguir-me, i deixàrem escapar el cérvol.

Sé que haig d'anar allà i escoltar la cançó i prendre la poma. M'aplego amb els joves cavallers en llurs jocs; i hem guiat els nostres vassalls i lluitat bé. Però tot això em sembla un somni, llevat d'allò que tan sols jo entre tots els altres veuré. Però, qui ho sap? N'hi ha un entre aquests de malastruc com jo, i que resta callat, com jo? No ens hi trobarem pas, a la clotada, perquè cada home hi va tot sol: però al fossar ens hi trobarem tots dos, i potser ho sabem.

Cada home escollit per la Sirena somnia el mateix somni, i sempre és un lloc familiar sigui on vulgui que visqui en el món, i és allà on la troba quan li arriba l'hora. Però quan ell s'enfonsa dins el fossar, és la pompa total de la mort d'ella aplegada per tot el món que l'espera allà; perquè tots la serveixen per regraciar-li el seu triomf. Posseeixen ànimes fora d'aquells cossos? O bé els cossos encara allotgen l'ànima, presoners de la Sirena fins el dia del judici?

Nosaltres érem deu germans. L'un ja va anar allà. Un dia esperàvem el seu retorn d'una incursió fronterera, i els seus homes tornaren a casa sense ell, dient que els havia dit que anava a cercar la seva amor que s'havia de trobar amb ell per un altre camí. Però tot seguit la seva amor els trobà, preguntant per ell. Però a la nit l'estimada s'alçà a causa d'un somni; i se'n va anar al marge de la clotada de la Sirena, i allà terra hi havia el casc i l'espasa. I al matí la cercaren, i jeia allà morta. Ningú no ha explicat mai això a la meva amor, la meva dolça amor amb qui m'he promès.

Un dia, a taula, la meva estimada m'oferí una poma. I en agafarla, ella rigué tot dient: "No t'ho mengis, és fruita de la clotada de la Sirena." I vaig riure i en vaig menjar: i al pinyol de la poma hi havia una taca roja com una boca de dona; i en mossegar-la vaig poder sentir una besada sobre els llavis.

El mateix capaltard em passejava amb la meva amor prop d'aquell lloc, i va insistir perquè m'assegués amb ella sota la pomera on diuen que s'està la Sirena. Llavors ella es dreçà per l'enforcadura de l'arbre, i aplegà una poma i me l'allargà i es posà a cantar: però en aquell moment va llançar un crit, i saltà de l'arbre als meus braços, dient que les fulles li murmuraven unes altres

paraules, entre aquestes el meu nom. Ella llançà la poma al fons de la clotada, seguint-la amb els ulls per veure quant lluny cauria, fins que les branques enredades l'amagaren. I mentre encara ens ho miràvem, entremig s'hi arrossegava una petita serp.

Després ella desitjà anar amb mi a pregar a l'església, on hi ha enterrats els meus ancestres i els seus; i esguardà tot al voltant les efigies i digué: "Quant de temps passarà abans que nosaltres jaiem aquí esculpits junts?" I vaig creure sentir el vent pel pomerar com si xiuxieugés, "Quant de temps?"

I tard aquella nit, quan tothom dormia, vaig tornar a la clotada i vaig dir de part meva "Quant de temps?" . I per un instant em va semblar veure una mà i una poma allargant-se des del centre de l'arbre on havia estat la meva amor. I després desaparegué: i jo vaig aplegar les pomes i les vaig mossegar, i les vaig llençar al fossar, tot dient, "Vine".

Parlo de la meva amor, i ella m'estima força; però jo l'estimo només com la pedra que cau daltabaix estima la fulla morta que va enganxada amb aquella, i que serà engolida pel mateix remolí.

La nit passada, per fi, vaig somniar com arribarà el final, i ara sé que és a prop. I no tan sols vaig veure, en el son, el sempitern espectacle de la vall, sinó que també jo finalment n'era part, i vaig tenir la certesa per què aquell era el meu somni. M'imaginava que caminava amb la meva amor entre els pujols que menen avall cap a la clotada: i ella encara digué, "És tard;" però el vent bufava clotada avall, i deia, "Cap aquí". I ella encara digué "A casa és lluny;" però les roques saltaven clotada avall, i deien "Cap aquí". I ella encara digué, "Tornem-nos-en;" però el sol s'havia post, i la lluna s'afanyava vers la clotada, i deia "Cap aquí." I el meu cor deia dins meu, "Ai, cap aquí finalment." Llavors restàrem dempeus al marge del pendent, amb les pomeres sota nostre; i la lluna ordenà als núvols que se n'allunyessin, i s'assequé al seu tron com el sol al migdia: i cap de les pomeres era despullada ara, malgrat que la tardor havia finit temps ha, sinó que fruits i poncelles les cobrien alhora. I eren massa espesses per veure-hi clarament entremig; però mirant lluny cap avall vaig veure una blanca mà tot oferint una poma, i vaig sentir les primeres notes de la cançó de la Sirena. Llavors la meva amor se m'agafà i plorà; però jo vaig començar a lluitar davallant pel pendent i a través de l'espessa muralla de brancam i fruita i florida, tot dispersant-los tal com la tempesta dispersa les fulles mortes; perquè era aquella l'única poma que volia posseir el meu cor. I la meva amor se m'aferrava en jo anar-me'n; però les branques que jo empenyia enfora saltaven damunt del viarany, i li esgarrinxaven les mans i la cara: i la darrera cosa que vaig saber d'ella era que alçà les mans al cel tot cridant fort damunt meu, mentre jo m'esforçava obrint-me camí cap avall. I llavors la cançó de la Sirena s'elevava cada cop més clara en acostar-m'hi. Primer ella cantava, "Vine a l'Amor;" i de les dolçors d'amor digué moltes coses. I després cantà "Vine a la Vida;" i la Vida era dolça en la seva cançó. Però molt abans que jo l'aconeguís, ella sabia que tota la seva voluntat era la meva: i llavors la seva veu s'elevà més suau que mai, i les seves paraules eren "Vine a la Mort;" i el nom de Mort en la seva boca era la més deliciosa de totes les coses més dolces que hi ha. I llavors el meu viarany s'aclarí; i ella estava dempeus enfront meu a l'enforcadura de l'arbre que jo tan bé coneixia, ara resplendint com un llum dessoria la lluna. I vaig rebre un petó de la seva boca, en agafar-li la poma de la mà. Però mentre jo la mossegava, el cervell em giravoltà i els peus se'm van entrebancar; i vaig sentir l'estrèpit en caure entre les branques enredades sota els seus peus, i vaig veure els pàl·lids rostres morts que em donaven la benvinguda al fossar. I així em vaig despertar fred dins el llit; però encara em semblava que finalment jeia de veritat entre aquells qui serien els meus companys per sempre més, i encara vaig poder sentir la poma dins la meva mà.